

УДК 517.5

Е.А. Севостьянов (Житомирский государственный университет имени Ивана Франко; Институт прикладной математики и механики НАН Украины, г. Славянск)

Є.О. Севостьянов (Житомирський державний університет імені Івана Франка; Інститут прикладної математики і механіки НАН України, м. Слов'янськ)

E.A. Sevost'yanov (Zhytomyr Ivan Franko State University; Institute of Applied Mathematics and Mechanics of NAS of Ukraine, Slov'yans'k)

О граничной логарифмической непрерывности по Гёльдеру отображений с обратным неравенством Полецкого

Про межову логарифмічну неперервність за Гельдером відображень з оберненою нерівністю Полецкого

On Hölder boundary logarithmic continuity of mappings with the inverse Poletsky inequality

Изучаются отображения, удовлетворяющие нижней оценке искажения модуля семейств кривых по типу неравенства Полецкого. Установлено, что при определённых условиях эти отображения продолжаются по непрерывности на границу области, при этом, являются непрерывными по Гёльдеру в логарифмическом смысле в окрестности граничных точек. В частности, указанными свойствами обладают гомеоморфизмы, обратные к которым удовлетворяют весовому неравенству Полецкого с интегрируемой мажорантой.

Вивчаються відображення, які задовольняють нижню оцінку спотворення модуля сімейств кривих по типу нерівності Полецкого. Встановлено, що за певних умов ці відображення продовжуються по неперервності на межу області, при цьому, є неперервними за Гельдером у логарифмічному сенсі в околі межових точок. Зокрема, вказані властивості мають гомеоморфізми, обернені до яких задовольняють вагову нерівність Полецкого з інтегрованою мажорантою.

We study mappings satisfying the lower bound for the distortion of the modulus of families of paths by the type of Poletsky inequality. It is established that under certain conditions these mappings have a continuous extension to the boundary of the domain, and, moreover, they are Hölder continuous in the logarithmic sense in the neighborhoods of the boundary points. In particular, the indicated properties are possessed by homeomorphisms whose inverse satisfies the Poletsky weighted inequality with integrable majorant.

1. Вступ. В нашій спільній публікації [1] встановлено, що відображення з певною оцінкою спотворення модуля сімей кривих логарифмічно неперервні за Гельдером у внутрішніх точках області. Як можна побачити, у випадку гомеоморфізмів вказані оцінки еквівалентні ваговій нерівності Полецького для оберненого перетворення. Основна мета даної статті - показати, що логарифмічна неперервність за Гельдером має місце не тільки у внутрішніх, але й межових точках області. Для спрощення міркувань ми розглядаємо відображення одиничної кулі на себе, крім того, оцінка спотворення модуля припускається дещо більш сильною у порівнянні з [1].

Нагадаємо деякі означення. Борелева функція $\rho : \mathbb{R}^n \rightarrow [0, \infty]$ зветься *допустимою* щодо сім'ї Γ кривих γ у $\mathbb{R}^n$, якщо

$$\int_{\gamma} \rho(x) |dx| \geq 1 \quad (1)$$

для всіх (локально спрямованих) кривих $\gamma \in \Gamma$. У цьому випадку ми пишемо: $\rho \in \text{adm } \Gamma$. Модулем сім'ї кривих Γ зветься величина

$$M(\Gamma) = \inf_{\rho \in \text{adm } \Gamma} \int_{\mathbb{R}^n} \rho^n(x) dm(x). \quad (2)$$

Нехай $Q : \mathbb{R}^n \rightarrow [0, \infty]$ – вимірна за Лебегом функція. Будемо говорити, що f *задовольняє обернену нерівність Полецького*, якщо співвідношення

$$M(\Gamma) \leq \int_{f(D)} Q(y) \cdot \rho_*^n(y) dm(y) \quad (3)$$

виконується для будь-якої сім'ї (локально спрямованих) кривих Γ в D і для будь-якої $\rho_* \in \text{adm } f(\Gamma)$. Зауважимо, що оцінки типу (3) добре відомі та виконуються у багатьох класах відображень (див., напр., [2, теорема 3.2], [3, теорема 6.7.II] та [4, теорема 8.5]). Відображення $f : D \rightarrow \mathbb{R}^n$ називається *дискретним*, якщо прообраз $\{f^{-1}(y)\}$ кожної точки $y \in \mathbb{R}^n$ складається з ізольованих точок, і *відкритим*, якщо образ будь-якої відкритої множини $U \subset D$ є відкритою множиною в $\mathbb{R}^n$. Відображення f області D на D' називається *замкненим*, якщо $f(E)$ є замкненим в D' для будь-якої замкненої множини $E \subset D$ (див., напр., [5, розд. 3]).

Для числа $\delta > 0$, не виродженого континуума $\mathbb{B}^n$ і вимірної за Лебегом функції $Q : \mathbb{B}^n \rightarrow [0, \infty]$ позначимо через $\mathfrak{S}_{\delta, A, Q}$ сім'ю всіх відкритих дискретних і замкнених відображень f одиничної кулі на себе, що задовольняють умову (3) і таких, що $\text{dist}(f^{-1}(A), \partial \mathbb{B}^n) \geq \delta$. Справедливо наступне твердження.

Теорема 1. *Нехай $Q \in L^1(\mathbb{B}^n)$. Тоді будь-яке відображення $f \in \mathfrak{S}_{\delta, A, Q}$ продовжується до відображення $f : \overline{\mathbb{B}^n} \rightarrow \overline{\mathbb{B}^n}$, при цьому, для кожної точки $x_0 \in \partial \mathbb{B}^n$ знайдуться $C_n > 0$ і $r_0 = r_0(x_0) > 0$ такі, що*

$$|f(x) - f(x_0)| \leq \frac{C_n \cdot (\|Q\|_1)^{1/n}}{\log^{1/n} \left(1 + \frac{r_0}{|x - x_0|} \right)} \quad (4)$$

для кожного $x \in B(x_0, r_0) \cap \overline{\mathbb{B}^n}$, де $\|Q\|_1$ – норма функції Q в $L^1(\mathbb{B}^n)$.

2. Допоміжна лема і доведення теореми 1. Перед доведенням основного твердження доведемо наступну важливу лему.

Лема 1. Нехай E – довільний континуум, що належить кулі $\mathbb{B}^n$. Тоді існує $\delta_1 > 0$ таке, що $\mathfrak{S}_{\delta,A,Q} \subset \mathfrak{S}_{\delta_1,E,Q}$. Іншими словами, якщо f – відкрите дискретне і замкнене відображення одиничної кулі на себе з умовою (3), таке, що $\text{dist}(f^{-1}(A), \partial\mathbb{B}^n) \geq \delta$, то існує $\delta_1 > 0$, не залежне від f таке, що $\text{dist}(f^{-1}(E), \partial\mathbb{B}^n) \geq \delta_1$.

Доведення. Доведемо лему від супротивного. Припустимо, що її заключення не є вірним. Тоді знайдуться послідовності $y_m \in E$, $f_m \subset \mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$ і $x_m \in \mathbb{B}^n$ такі, що $f_m(x_m) = y_m$ і $\text{dist}(x_m, \partial\mathbb{B}^n) \rightarrow 0$ при $m \rightarrow \infty$. Без обмеження загальності можн вважати, що $x_m \rightarrow x_0$ при $m \rightarrow \infty$. Зауважимо, що з теореми 3.1 в [1] випливає можливість неперервного продовження відображення f_m в точку x_0 , більше того, сім'я $\{f_m\}_{m=1}^{\infty}$ є одностайно неперервною в точці x_0 (див., напр., [1, теорема 1.2]). Тоді для будь-якого $\varepsilon > 0$ знайдеться $m_0 \in \mathbb{N}$ таке, що $|f_m(x_m) - f_m(x_0)| < \varepsilon$ при $m \geq m_0$. З іншого боку, оскільки f_m – замкнене, $f_m(x_0) \in \mathbb{S}^{n-1}$. Отже, за нерівністю трикутника, $|f_m(x_m) - f_m(x_0)| \geq 1 - |f_m(x_m)| \geq 1 - \delta_0$, де $\delta_0 = \sup_{x \in E} |x|$. Остаточо, маємо суперечність: $|f_m(x_m) - f_m(x_0)| \geq 1 - \delta_0$ і одночасно $|f_m(x_m) - f_m(x_0)| < \varepsilon$ при $m \geq m_0$. Отримана суперечність спростовує вихідне припущення. Лему доведено. $\square$

Доведення теореми 1. Можливість неперервного продовження відображення f на межу $\mathbb{B}^n$ випливає з теореми 3.1 в [1]. Зокрема, слабка плоскість $\partial\mathbb{B}^n = \mathbb{S}^{n-1}$ випливає з [6, теореми 17.10 і 17.12].

Доведемо логарифмічну неперервність за Гельдером (4). Зафіксуємо точку $x_0 \in \partial\mathbb{B}^n$. Нехай $E = B(0, \delta/2) \subset \mathbb{B}^n$. За лемою 1 існує таке $\delta_1 > 0$ таке, що $\text{dist}(f^{-1}(E), \partial\mathbb{B}^n) \geq \delta_1$ для всіх $f \in \mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$. Крім того, оскільки за теоремою 1.2 в [1] сім'я відображень $\mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$ є одностайно неперервною в $\overline{\mathbb{B}^n}$, для числа $0 < \delta_0 < 1/4$ знайдеться окіл $U \subset B(x_0, \delta_1/2)$ точки x_0 , такий що $|f(x) - f(y)| < \delta_0$ для всіх $x, y \in U \cap \mathbb{B}^n$ і всіх $f \in \mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$. Нехай $f(x) \neq f(y)$ і $\varepsilon_0 := |f(x) - f(y)| < \delta_0$. З'єднаємо точки $f(x)$ і 0 відрізком I . Точки $f(x)$, 0 і $f(y)$ формують площину P . Розглянемо на цій площині коло

$$S = \{z \in P : |z - f(x)| = \varepsilon_0\}.$$

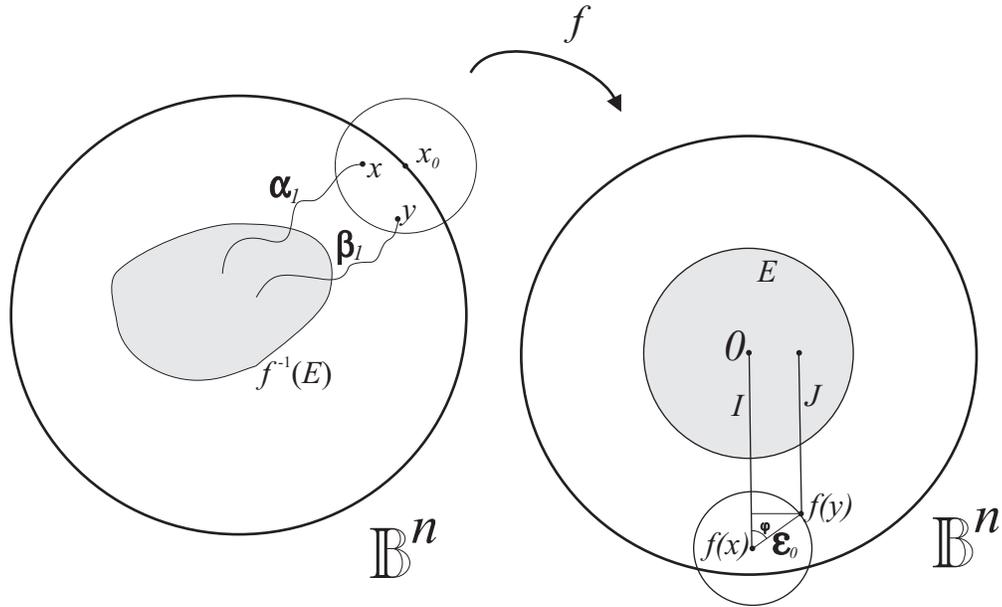
Положення точки $z = f(y)$ на колі S цілком визначається кутом φ , $\varphi \in [-\pi, \pi)$, між вектором $-f(x)$ та радіус-вектором точки z . Точки на колі позначаємо далі у полярних координатах за допомогою пар $z = (\varepsilon_0, \varphi)$. Наша подальша мета – дослідити основні три випадки щодо інтервалів змінення цього кута.

Випадок 1. «Великі кути:» $\varphi \in [\pi/4, 3\pi/4]$, або $\varphi \in [-\pi/4, -3\pi/4]$. Нехай спочатку $\varphi \in [\pi/4, 3\pi/4]$. Розглянемо промінь

$$r = r(t) = f(y) + te, \quad e = -f(x)/|f(x)|, \quad t > 0.$$

За побудовою, промінь r є паралельним до відрізка I . При $t = |f(x)|$ маємо $r(|f(x)|) = f(y) - f(x)$ і $|r(|f(x)|)| = \varepsilon_0 < 1/2$, тобто, точка $r(|f(x)|)$ належить E . Нехай J – відрізок променя r , що міститься між точками $f(y)$ і $r(|f(x)|)$. Відстань між I і J обчислюється наступним чином:

$$\text{dist}(I, J) = \varepsilon_0 \sin \varphi \geq \frac{\sqrt{2}}{2} \varepsilon_0, \quad (5)$$

Мал. 1: До доведення теореми 1, випадок 1

див. малюнок 1 для ілюстрації. Аналогічно розглядається ситуація $\varphi \in [-\pi/4, -3\pi/4]$. Можна показати, що в цьому випадку також має місце формула (5).

Нехай α_1, β_1 – повні f -підняття кривих I і J з початками в точках x і y , відповідно (вони існують за [5, лема 3.7]). Тоді за означенням $|\alpha_1| \cap f^{-1}(E) \neq \emptyset \neq |\beta_1| \cap f^{-1}(E)$. Оскільки $\text{dist}(f^{-1}(E), \partial\mathbb{B}^n) \geq \delta_1$ і $x, y \in B(x_0, \delta_1/2)$,

$$\text{diam}(\alpha_1) \geq \delta_1/2, \quad \text{diam}(\beta_1) \geq \delta_1/2. \quad (6)$$

Нехай

$$\Gamma := \Gamma(\alpha_1, \beta_1, \mathbb{B}^n).$$

Тоді з одного боку за [7, лема 4.3]

$$M(\Gamma) \geq (1/2) \cdot M(\Gamma(\alpha_1, \beta_1, \mathbb{R}^n)), \quad (7)$$

а з іншого боку, за [8, лема 7.38]

$$M(\Gamma(\alpha_1, \beta_1, \mathbb{R}^n)) \geq c_n \cdot \log\left(1 + \frac{1}{m}\right), \quad (8)$$

де $c_n > 0$ – деяка стала, яка залежить лише від n ,

$$m = \frac{\text{dist}(\alpha_1, \beta_1)}{\min\{\text{diam}(\alpha_1), \text{diam}(\beta_1)\}}.$$

Тоді поєднуючи (6) і (8) і враховуючи, що $\text{dist}(\alpha_1, \beta_1) \leq |x - y|$, ми отримуємо, що

$$M(\Gamma) \geq \tilde{c}_n \cdot \log\left(1 + \frac{\delta_1}{2\text{dist}(\alpha_1, \beta_1)}\right) \geq \tilde{c}_n \cdot \log\left(1 + \frac{\delta_1}{2|x - y|}\right), \quad (9)$$

де $\tilde{c}_n > 0$ – деяка стала, яка залежить тільки від n .

Встановимо тепер верхню оцінку для $M(\Gamma)$. Покладемо

$$\rho(x) = \begin{cases} \frac{\sqrt{2}}{\varepsilon_0}, & x \in \mathbb{B}^n, \\ 0, & x \notin \mathbb{B}^n. \end{cases}$$

Зауважимо, що ρ задовольняє співвідношення (1) для сім'ї кривих $f(\Gamma)$ в силу співвідношення (5). Тоді за означення сім'ї $\mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$ ми отримуємо, що

$$M(\Gamma) \leq \frac{2^{n/2}}{\varepsilon_0^n} \int_{\mathbb{B}^n} Q(y) dm(y) = 2^{n/2} \cdot \frac{\|Q\|_1}{|f(x) - f(y)|^n}. \quad (10)$$

З (9) і (10) випливає, що

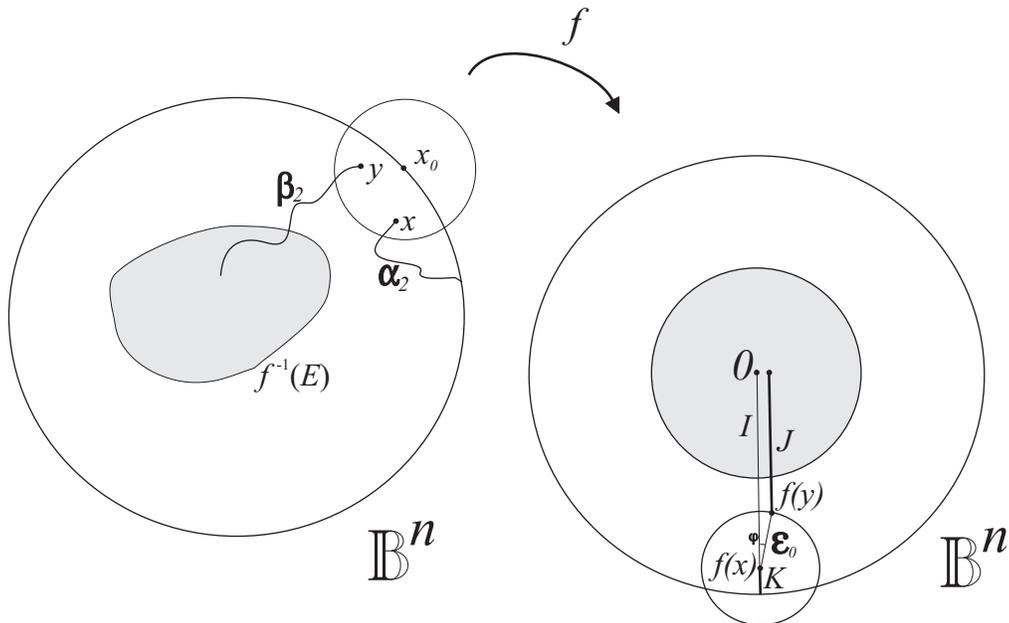
$$\tilde{c}_n \cdot \log \left(1 + \frac{\delta_1}{2|x-y|} \right) \leq 2^{n/2} \cdot \frac{\|Q\|_1}{|f(x) - f(y)|^n}.$$

З останнього співвідношення випливає бажана нерівність (4) шляхом граничного переходу при $y \rightarrow x_0$, де $C_n := 2^{n/2} \cdot \tilde{c}_n^{-1/n}$ і $r_0 = \delta_1/2$.

Випадок 2. «Малі кути:» $\varphi \in [-\pi/4, \pi/4]$. В цьому випадку позначимо через K відрізок, що з'єднує точку $f(x)$ з одиничною сферою за напрямком вектору $f(x)/|f(x)|$. Тоді

$$\text{dist}(K, J) = \varepsilon_0, \quad (11)$$

див. малюнок 2 для ілюстрації. Нехай α_2 – максимальне підняття кривої K' при ві-

Мал. 2: До доведення теореми 1, випадок 2

дображенні f з початком в точці x , де K' виходить з кривої K шляхом викидання її кінцевої точки, що лежить на одиничній сфері. Таке підняття існує і прямує своїм другим кінцем до $\partial\mathbb{B}^n = \mathbb{S}^{n-1}$ (див., напр., [9, лема 3.12]). Нехай також β_2 – повне підняття

кривої J при відображенні f з початком в точці y (воно існує за [5, лема 3.7]). Міркуючи по аналогії з випадком 1, маємо:

$$\text{diam}(\beta_2) \geq \delta_1/2. \quad (12)$$

Нехай

$$\Gamma := \Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \overline{\mathbb{B}^n}).$$

За сказаним вище $\overline{\alpha_2} \setminus \alpha_2 \subset \mathbb{S}^{n-1}$, тому $\overline{\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}} = \overline{\alpha_2} \cup \mathbb{S}^{n-1} = \alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}$, отже, $\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}$ – замкнена множина. Далі, $\overline{\alpha_2}$ є зв'язним (див., напр., [10, наслідок 3(ii).П.46.5]), крім того, $\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1} = \overline{\alpha_2} \cup \mathbb{S}^{n-1}$ є зв'язним як поєднання двох зв'язних множин $\overline{\alpha_2}$ і $\mathbb{S}^{n-1}$, що мають принаймні одну спільну точку (див., напр., [10, наслідок 3(i).П.46.5]).

В такому випадку, з одного боку за [7, лема 4.2]

$$M(\Gamma) \geq (1/2) \cdot M(\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \mathbb{R}^n)), \quad (13)$$

а з іншого боку, за [8, лема 7.38]

$$M(\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \mathbb{R}^n)) \geq c_n \cdot \log \left(1 + \frac{1}{m} \right), \quad (14)$$

де $c_n > 0$ – деяка стала, яка залежить лише від n ,

$$m = \frac{\text{dist}(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2)}{\min\{\text{diam}(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}), \text{diam}(\beta_2)\}}.$$

Тоді поєднуючи (12) і (14) і враховуючи, що $\text{dist}(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2) \leq |x - y|$, ми отримуємо, що

$$M(\Gamma) \geq \tilde{c}_n \cdot \log \left(1 + \frac{\delta_1}{2\text{dist}(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2)} \right) \geq \tilde{c}_n \cdot \log \left(1 + \frac{\delta_1}{2|x - y|} \right), \quad (15)$$

де $\tilde{c}_n > 0$ – деяка стала, яка залежить тільки від n .

Встановимо тепер верхню оцінку для $M(\Gamma)$. Передусім зауважимо, що

$$\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \overline{\mathbb{B}^n}) \supset \Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \mathbb{B}^n)$$

і

$$\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \overline{\mathbb{B}^n}) > \Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \mathbb{B}^n),$$

тому за принципами мінорування і монотонністю модуля

$$M(\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \overline{\mathbb{B}^n})) = M(\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \mathbb{B}^n)) = M(\Gamma). \quad (16)$$

Покладемо

$$\rho(x) = \begin{cases} \frac{1}{\varepsilon_0}, & x \in \mathbb{B}^n, \\ 0, & x \notin \mathbb{B}^n. \end{cases}$$

Зауважимо, що ρ задовольняє співвідношення (1) для сім'ї кривих $f(\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \mathbb{B}^n))$ в силу співвідношення (11). Тоді за означення сім'ї $\mathfrak{S}_{\delta, A, Q}$ і за (16) ми отримуємо, що

$$M(\Gamma) = M(\Gamma(\alpha_2 \cup \mathbb{S}^{n-1}, \beta_2, \mathbb{B}^n)) \leq \frac{1}{\varepsilon_0^n} \int_{\mathbb{B}^n} Q(y) dm(y) = \frac{\|Q\|_1}{|f(x) - f(y)|^n}. \quad (17)$$

З (15) і (17) випливає, що

$$\tilde{c}_n \cdot \log \left(1 + \frac{\delta_1}{2|x-y|} \right) \leq \frac{\|Q\|_1}{|f(x) - f(y)|^n}.$$

З останнього співвідношення випливає бажана нерівність (4) шляхом граничного переходу при $y \rightarrow x_0$, де $C_n := \tilde{c}_n^{-1/n}$ і $r_0 = \delta_1/2$.

Випадок 3. «Дуже великі кути:» або $\varphi \in (3\pi/4, \pi]$, або $\varphi \in (-\pi, -3\pi/4)$. Нехай, наприклад $\varphi \in (3\pi/4, \pi]$. За допомогою методів елементарної геометрії можна показати, що точки $z = (\varepsilon_0, \varphi)$ з найбільшим модулем числа φ мають найбільший евклідов модуль z . Таким чином, якщо $z = (\varepsilon_0, \varphi) \in \mathbb{B}^n$, то і вся дуга кола

$$z = z(\varphi) = \{(\varepsilon_0, \theta) : \theta \in [\pi/2, \varphi]\}$$

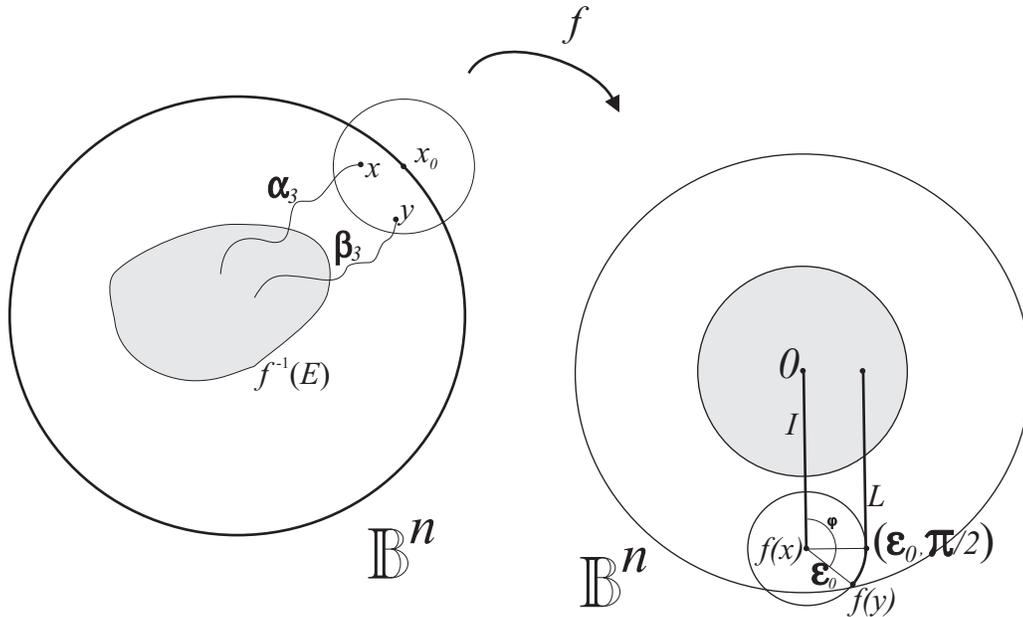
також належить $\mathbb{B}^n$. Позначимо через L_1 відрізок прямої

$$l = l(t) = (\varepsilon_0, \pi/2) + te, \quad e = -f(x)/|f(x)|,$$

який відповідає значенням параметру $t \in [0, |f(x)|]$. Маємо: $l(|f(x)|) = (\varepsilon_0, \pi/2) - f(x)$, $|l(|f(x)|)| = \varepsilon_0$ за побудовою. Тому, L_1 перетинається з кулею E . Позначимо $L = z(\varphi) \cup L_1$. Маємо:

$$\text{dist}(L, I) = \varepsilon_0, \tag{18}$$

див. малюнок 3 для ілюстрації. Можна показати, що співвідношення (18) виконується

Мал. 3: До доведення теореми 1, випадок 2

також для $\varphi \in (-\pi, -3\pi/4)$. Нехай α_3 і β_3 – повні f -підняття кривих I і L з початком у точках x і y , відповідно. Як і раніше, існування цих піднять зумовлено [5, лема 3.7]. Покладемо $\Gamma = \Gamma(\alpha_3, \beta_3, \mathbb{B}^n)$. Подальші міркування аналогічні до випадку 1, а саме, наявність континуумів I і L з відстанню ε_0 дає можливість для оцінок вигляду

$$M(\Gamma) \geq \tilde{c}_n \cdot \log \left(1 + \frac{\delta_1}{2\text{dist}(\alpha_1, \beta_1)} \right) \geq \tilde{c}_n \cdot \log \left(1 + \frac{\delta_1}{2|x-y|} \right)$$

i

$$M(\Gamma) \leq \frac{1}{\varepsilon_0^n} \int_{\mathbb{B}^n} Q(y) dm(y) = \frac{\|Q\|_1}{|f(x) - f(y)|^n},$$

звідки отримаємо нерівність

$$\tilde{c}_n \cdot \log \left(1 + \frac{\delta_1}{2|x-y|} \right) \leq \frac{\|Q\|_1}{|f(x) - f(y)|^n}.$$

З останньої нерівності випливає твердження теореми за допомогою граничного переходу при $y \rightarrow x_0$. $\square$

Справедливий також аналог теореми 1 для відображень із фіксованою точкою кулі. Для того, щоб сформулювати і довести відповідне твердження, впровадимо таке означення. Для елементів $a, b \in \mathbb{B}^n$ і вимірної за Лебегом функції $Q : \mathbb{B}^n \rightarrow [0, \infty]$ позначимо через $\mathfrak{F}_{a,b,Q}$ сім'ю всіх відкритих дискретних і замкнених відображень f одиничної кулі на себе, таких що $f(a) = b$. Справедливо наступне твердження.

Теорема 2. Нехай $Q \in L^1(\mathbb{B}^n)$. Тоді будь-яке відображення $f \in \mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$ продовжується до відображення $f : \overline{\mathbb{B}^n} \rightarrow \overline{\mathbb{B}^n}$, при цьому, для кожної точки $x_0 \in \partial\mathbb{B}^n$ знайдуться $C_n > 0$ і $r_0 = r_0(x_0) > 0$ такі, що виконано співвідношення (4).

Доведення. Можливість неперервного продовження відображення f на $\mathbb{S}^{n-1}$ випливає з теореми 3.1 в [1]. Доведемо логарифмічну неперервність за Гельдером сім'ї продовжених відображень.

Зафіксуємо континуум $E = B(0, 1/2) \subset \mathbb{B}^n$. Можливі два випадки:

1) існує $\delta > 0$ таке, що $\text{dist}(f^{-1}(E), \partial\mathbb{B}^n) \geq \delta$ для всіх $f \in \mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$. В цьому випадку бажане твердження випливає з теореми 1;

2) Знайдеться послідовність відображень $f_m \in \mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$ і точок $x_m, y_m \in \mathbb{B}^n$, $m = 1, 2, \dots$, таких, що $f_m(x_m) = y_m$, $y_m \in A$ і $\text{dist}(x_m, \mathbb{S}^{n-1}) \rightarrow 0$ при $m \rightarrow \infty$. Тоді міркуючи так само, як і при доведенні леми 1, доходимо до висновку, що сім'я відображень $\mathfrak{S}_{\delta,A,Q}$ не є одностайно неперервною принаймні в одній точці $x_0 \in \mathbb{S}^{n-1}$, проте, це суперечить твердженню теореми 7.1 в [1].

Таким чином, випадок 2) є неможливим, а в випадку 1) маємо бажане твердження теореми. $\square$

Приклад 1. Розглянемо на площині сім'ю відображень $f_n(z) = z^n$, $n = 1, 2, \dots$, $z \in \mathbb{B}^2 = \{z \in \mathbb{C} : |z| < 1\}$. Відображення f_n є відображеннями з обмеженим спотворенням як гладкі відображення, дилатація котрих дорівнює одиниці. Отже, f_n задовольняє нерівність (3) при $Q(z) = N(f_n, \mathbb{B}^2)$, де, як звично, N – функція кратності, визначена співвідношеннями

$$N(y, f, \mathbb{B}^2) = \text{card} \{z \in \mathbb{B}^2 : f(z) = y\}, \quad N(f, \mathbb{B}^2) = \sup_{y \in \mathbb{C}} N(y, f, \mathbb{B}^2)$$

(див., напр., [2, теорема 3.2] або [3, теорема 6.7.II]). Всі відображення f_n є дискретними, що перевіряється безпосередньо, крім того, зберігають межу одиничного круга а, отже, є замкненими (див., напр., [5, Theorem 3.3]). Відображення f_n також фіксують точку 0, тому вони задовольняють всі умови теореми 2 крім одної: наявність в нерівності (3)

інтегровної функції Q , незалежної від n . Внаслідок цього, сім'я відображень f_n не є одноставно неперервною на межі одиничного круга.

Приклад 2. Простий приклад конформних автоморфізмів $f_n(z) = \frac{z - \frac{n-1}{n}}{1 - z \frac{n-1}{n}}$ одиничної кулі на себе, для яких $Q(z) \equiv 1$ (див., напр., [2, теорема 3.2] або [3, теорема 6.7.II]), показує, що порушення умови $\text{dist}(f^{-1}(A), \partial \mathbb{B}^n) \geq \delta$ в теоремі 1 також є перешкодою для виконання бажаної нерівності (4) на межі одиничного круга. Шляхом безпосередніх обчислень можна перекопати, що сім'я відображень f_n не є навіть одноставно неперервною, а тим більше, логарифмічно неперервною за Гельдером в межових точках круга.

Список літератури

- [1] *Sevost'yanov E.A., Skvortsov S.O., Dovhopiatyi O.P.* On mappings satisfying the inverse Poletsky inequality // www.arxiv.org, arXiv:1904.01513.
- [2] *Martio O., Rickman S., and Väisälä J.* Distortion and singularities of quasiregular mappings // *Ann. Acad. Sci. Fenn. Ser. A1.* – 1970. – **465**. – P. 1–13.
- [3] *Rickman S.* Quasiregular mappings. – Berlin: Springer-Verlag, 1993.
- [4] *Martio O., Ryazanov V., Srebro U. and Yakubov E.* Moduli in Modern Mapping Theory. – New York: Springer Science + Business Media, LLC, 2009.
- [5] *Vuorinen M.* Exceptional sets and boundary behavior of quasiregular mappings in n -space // *Ann. Acad. Sci. Fenn. Ser. A 1. Math. Dissertationes.* – 1976. – V. **11**. – P. 1–44.
- [6] *Väisälä J.* Lectures on n -Dimensional Quasiconformal Mappings. – Lecture Notes in Math. 229, Berlin etc.: Springer-Verlag, 1971.
- [7] *Vuorinen M.* On the existence of angular limits of n -dimensional quasiconformal mappings // *Ark. Math.* – 1980. – **18**. – P. 157–180.
- [8] *Vuorinen M.* Conformal Geometry and Quasiregular Mappings. Lecture Notes in Math. **1319**. – Berlin etc.: Springer-Verlag, 1988.
- [9] *Martio O., Rickman S., and Väisälä J.* Topological and metric properties of quasiregular mappings // *Ann. Acad. Sci. Fenn. Ser. A1.* – 1971. – **488**. – P. 1–31.
- [10] *Куратовский К.* Топология, т. 2. – М.: Мир, 1969.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Євген Олександрович Севостьянов

1. Житомирський державний університет ім. І. Франко
кафедра математичного аналізу, вул. Велика Бердичівська, 40
м. Житомир, Україна, 10 008

2. Інститут прикладної математики і механіки НАН України,
вул. Добровольського, 1
м. Слов'янськ, Україна, 84 100
e-mail: esevostyanov2009@gmail.com